

František Nosek, terciář a politik, který nikdy nelhal

zpracoval bratr Jiří Zajíc

citace z pramenů ke studiu díla Dr. Františka Noska, terciáře sv. Františka

více se dočteš na webu [sfr.cz https://www.sfr.cz/texty/sbornik-pramenu-ke-studiu-dila-frantiska-noska#gsc.tab=0](https://www.sfr.cz/texty/sbornik-pramenu-ke-studiu-dila-frantiska-noska#gsc.tab=0)

U člověka čisté duše je vnější jednání průhledem dovnitř, ale u Františka Noska, co nejdůrazněji upozorňuji, nutno se dívat hodně hluboko. Jeho život má vlastnost některých křesťanů, jejichž velikost se uvidí až na věčnosti: totiž nepochopitelnost a nepochopenost. Těmito slovy bych mohl odstranit veškerý stín, který jako smuteční závoj leží mezi některými současníky a jeho osobou. Neboť pravím-li, že byl nepochopitelný, vyslovuji tím, že nebylo viny na těch, kteří nepochopili, a tedy nelze jim to mít za zlé. A že byl nepochopen, je zase k jeho výhodě, neboť i při nepříznivém pohledu na něj přece mohl být nejen dobrým, nýbrž výborným. Sloučení těchto dvou vlastností se na Františku Noskovi jeví dodnes.

Jan E. Urban: Předmluva k Dr. Nosek mladým

V politice

Rozpadlo se Rakousko, vznikla republika a dr. Nosek byl stržen do proudu politického života, neboť katolicismus volal SOS. Sbližení dr. Noska s dr. Josefem Novákem přivedlo tohoto politicky neangažovaného juristu do politické arény. Snad by tam přišel sám, protože popřevratová doba volala k práci každého opravdového katolíka. Ale to, že dr. Novák byl již starý politický kozák, jistě při jejich přátelství hodně znamenalo. Dr. Josef Novák byl ve srovnání s dr. Noskem odlišný typ. I tělesně byl subtilnější. Byl o dva roky mladší – byl pohotový žurnalista, dobrý organizátor, praktik. Tím se s dr. Noskem doplňovali.

(podle Antonína Nováka)

„Ponižuje nás nedůstojnost parlamentu, který i státní nezbytnosti vyřizuje stranickým handlem, ponižuje nás parlamentní systém, v němž bez hrubé a honorované majority by potřeby státu nebyly uhájeny. Ponižuje a skličuje nás přízemnost politického jednání, co jde vysoko nad domácí zájmy stran, je politickým exponentům tak lhostejno, jako chalupníkovi aviatika. Ponižuje nás samozřejmost, se kterou politici machři přijímají fakt, že stát je odevzdán stranám k exploataci. Ponižuje nás osobní úroveň mnohých, z nichž strany učinily vladaře nad věcmi národa. Ponižuje nás forma i duch politiky, jež vládne pomocí nečistých kompromisů mezi bezohlednými zájmy... Jsme-li nespokojeni, volá se na nás: Pracujte ve stranách! NE; je-li nám čeho třeba, tedy je to pracovat proti stranám, proti vládě stran, proti hlasovací mašinérii, proti inkompetenci, proti politice za zavřenými dveřmi, proti všemohoucnosti výkonných výborů, proti našemu ponížení, proti úpadku demokracie.“

Karel Čapek: Politikum, Lidové noviny, 21. 9.1925

Prakticky se politické strany pramálo ohlížely na mravní zákon. Většina poslanců sledovala osobní nebo stranický nebo třídní a stavovský prospěch bez mravních skrupulí. Platilo to bohužel i u osob a stran, které měly název „katolický“. „Z politických debat a zasedání jsem se vždy vracel menší,“ posteskl si jednou dr. Nosek. Řeči v parlamentu a hovory v kuloárech byly často jalové, plané. Poslanci s oblibou vyplňovali čas prázdným povídáním, vtipy a choulostivými anekdotami. Politickou činností většinou rozuměli boj proti jinostraníkům, přičemž se nedbalo na pravdu a slušnost. Politické projevy v parlamentu byly plné útoků, přehánění, nespravedlností a tupení. Zájem státu a společnosti byl na posledním místě.

(podle Antonína Nováka)

Slavná sněmovno! Posledních 14 dní prožili jsme v ohromných zápasech. Za ohromného vzrušení a scén, jakých náš mladý parlament nebyl ještě svědkem, vnucovaly se zástupcům lidu předlohy zákonů, které jsou ohromnou provokací veliké majority našeho národa. Dlouho a dlouho bude tento nešťastný červen nazýván černým červenem mladé naší svobody. V měsíci tom byla surově pošlapána dosavadní národní tradice našeho státu, znemožněna do budoucnosti národní majorita a vláda československá a úřednická stala se předmětem tolika opovržení a nenávisti, jak snad doposud v žádném jiném státě Evropy. Na lid, ochuzený válkou a na zdraví podlomený, navalela byla břemena tak strašná, že nikdo ještě nemůže říci, kam se nespokojenost mezi národem až vyhroť.

Celý rok 1926 bude rokem neklidu, bouří a nespokojenosti. Když se podíváme ještě na situaci, která u nás po venkově panuje, jímá nás ohromná starost o to, co bude dále. Přírodní katastrofy ohrožují úrodu na polích, je tu obava před velikým nedostatkem, ale cla a kongrua podle rozumu Msgr. Šrámka mají býti lékem na všechno. Textiláci na hranicích Pruska, horníci českého severu a Ostravska, hladovící lid Českomoravské vysočiny a Pošumaví, tyto věrně tisícileté strážce národa našeho proti germanisaci zakolísaly úděsem. Nehrne se na ně zkáza z Pruska, Bavor nebo Německa vůbec, ale to čeští vlastenci jdou s Germány lámati věrně naše hraničáry a srážeti je do propasti zoufalství, nezaměstnanosti a drahoty. Chudý lid Ostravska se bouří nedostatkem, ale páni poslanci Špaček a Rýpar shání peníze pro kněze a hlad pro lid. Stateční hraničáři od Krušných Hor, z Mostecky, Karlovarska, Duchcovska atd. volají národ na pomoc, aby zůstali na té půdě, kterou několik set let pro národ dobývali. Ale pan dr. Lukavský a sen. Hrubý jim místo chleba nesou bídu a bohaté kněžské platy.

V době, když na vesnici prodávají chudým domkářům exekučně poslední krávu pro nezaplacené daně, v době, když malí živnostníci pro daňová zatížení utíkají od svých povolání, ve chvílích, kdy zuboženému a bídě placenému dělnictvu strhují se daně ze mzdy, pro větší pohodlí zbytečných na světě vikářů, proboštů, děkanů a farářů násilím se vnucuje parlamentu kongruová předloha.

Tento politický obrat nebyl diktován zájmem státu nebo národa, ale prospěchem dvou stavů, jež po tisíciletí usilovaly o naše sociální i politické porobení. Národní zrada nese ohromně úspěchy kněžím a velkostatkářům, téměř ničeho středním zemědělcům, a hlad, zoufalství a nekonečnou tíseň ostatním vrstvám národa.

Kristus byl v římské církvi nahrazen papežem, chudí apoštolově biskupy a monsignory, křesťanská láska kadidlem, ornáty a svěcenou vodou, pokora pýchou a lakomstvím, dobrovolná chudoba pompésní nádherou. Proto se socialistické strany po celou řadu měsíců prudce vzpíraly, aby do předlohy zákona o státních zaměstnancích přišel pověstný § 211. Bylo to prostě šílenství, chtít, aby kněz, za půl hodiny denně práce konané pro nepřítele státu a národa byl placen jako vysoký úředník státní za celé své životní dílo. Ale obluda kongruy se objevila v nové formě. Za jaké náboženské úkony se zde bude platiti a na co se zde budou sta miliony ročně vyhazovati, dám jen jediný příklad, který nám došel tyto dny.

Římsko-katolický farář Karel Jareš z Ondřejova častuje své žáky ve zvánovické škole při vyučování svatému náboženství takto: Vy telata – bulíci – indiáni pařezy! Mezi dobyt看em ve chlívě je to lepší nežli ve škole dnes, vy hovada atd. A za tuto křesťanskou mravouku, za tyto surové, školu, děti i křesťanství urážející nadávky budou se faráři Jarešovi platiti desetitisíce ročně z kapes těch ubohých rodičů, kteří své děti k takovému vychovateli musí posílati.

Falešní vlastenci a černě duše římské zradili sliby, které voličům dávali před 15. listopadem. Proto musí národ rozhodovati znovu sám. Nejsme stoupenci násilných převratů a method, ale dnes již věříme pevně, že u nás k převratu dojde, k velikému převratu. Převrat ten nevyvolají ani rodobranci, ani komunisté, ale nové volby, které smetou všechny strany, jež pro hrubý prospěch dvou stavů, kněží a velkostatkářů, zradily myšlenku národní jednoty, pošlapaly práva lidu, zaprodaly svou politiku Římu a vydaly náš stát aspoň na přechodnou dobu do rukou Němců, Maďarů a římské reakce. O volbách, pánové, si to všechno spočítáme!

(Fráňa Zeminová parlamentní projev 18.6.1926)

Dr. Nosek byl jiný než ostatní poslanci. Nezkazil se v bahně politického života, zůstal pevný a čistý, posuzoval problémy věcně, bez politického zaujetí. Neúčastnil se planého

mluvení. Byl přátelský, ochotný poradit a pomoci. Jeho obsáhlé vědomosti a jasnost úsudku mu zjednaly respekt i u nestraníků.

Jednou přišel na ministerstvo vnitra „malý monsignore“, předseda strany dr. Šrámek. Něco si potřeboval ověřit u sekčního šéfa a ministr Nosek se chystal vytočit číslo telefonu příslušného referenta. Šrámek mu zadržel ruku a zeptal se: „Nač máte sekretárku? Vždyť jste ministr.“ Chtěl ho naučit dělat ministra. Ale Nosek zůstává takový, jaký byl, skromný, svědomitý, přesný.

(Antonín Novák: Životopis)

Rozhodně by nebylo správné a dokonce už ne demokratické přihlížet s nechutí nebo s netečnou zdrženlivostí k události tak významné, jako jsou každé větší volby. Jevila by se v tom slabošská odhodlanost přenechat řízení veřejných záležitostí i těm, kteří by byli ochotni řídit stát bez ohledu na minění širokých vrstev národa.

(František Nosek: Projev před volbami do poslanecké sněmovny 1929)

Politické priority:

- Vše posuzovat z hlediska veřejného dobra

Žádná strana se nesmí domnívat, že by bylo možno omezený stranický zájem stavět nad zájem celku a nekompromisně ho vnucovat všem ostatním.

(Parlamentní projev před volbami 1929)

- Přednost práce před kapitálem

V našich dobách jde ruku v ruce s úpadkem mravního nazírání také méně čestný názor na práci hmotnou, nebo alespoň snaha se jí vyhnout a nějakým jiným způsobem si opatřit lehčí zaměstnání. Odtud vychází nevážnost k práci vlastní i cizí a také povážlivý nedostatek smyslu pro její přesnost a svědomité vykonávání. Víím, že si svět necení práci jako takovou, nýbrž oceňuje teprve její výsledky, ani že se nepřihlíží k tomu, za jak obtížných okolností bylo výsledků dosaženo. Zhodnotit práci zmařenou nebo svízele s prací spojené lze jedině obětováním této práce Bohu-tvůrci, který zase úplně opačně než tento svět nepřihlíží tak k jejímu výsledku, jako k úmyslu, se kterým byla vykonána.

Principy politické práce:

- 1) Nejlepší přípravou je hluboká náboženská formace a kvalitní odborné vzdělání
- 2) Jak mluvím, tak jednám
- 3) Pokušení, jak by se dalo těžit z funkce, je třeba zahnat předem jako velezrádný útok na základy státu
- 4) Dobrá agitace postavená na svědomitém plnění příkazu „Miluj bližního svého jako sám sebe“.

Doktor Nosek byl především člověk práce. Konal ji s obdivuhodnou houževnatostí a svědomitostí. Byl člověkem vzdělaným, mnoho věděl a v parlamentě patřil k těm, kteří se nehoní za slávou, ale dovedou se bez ohledu na svou popularitu tvrdě podívat pravdě do očí a nevyhýbají se odpovědnosti. Dr. Nosek byl reálným politikem, který budoval na skutečnostech, nenáviděl fráze a sváděl odvážně a statečně zápas s každou neupřímností. Měl rád svůj stát a v pravém slova smyslu zemřel v jeho službách. Škoda, přeškoda tohoto zlatého člověka, přesvědčeného a ryzího demokrata a statečného muže. Byl živým příkladem ušlechtilé zásady, vyslovené velkým křesťanem „Neshromažďujte poklady na zemi, kde je rez kazí“, a štědrrou rukou rozdával vše, co měl. Zemřel naprosto chud a neobtěžen žádnými křivdami, jichž by se byl na svých spolubližních dopustil.“

(Antonín Remeš, sociální demokrat)

Ve společnosti

Zatímco dnes mnozí pokládají situaci v prvorepublikovém Československu téměř za „ráj na zemi“, tehdejší nejvyšší představitel skautů – Náčelník Antonín Benjamin Svojsík – viděl krátce po Noskově smrti situaci takto:

Situace se nelepší. Skoro na celém světě místo idealismu, lásky k bližnímu a ušlechtilého vlastenectví se rozmáhá cynismus, egoismus, šovinismus; politické stranictví ovládá národy a

místo bratrství je lidstvo otravováno třídní nenávisť. Řekne snad někdo, že je to tu líčeno příliš pesimisticky. Ale jsou opravdu jiné doby a jiné poměry, nežli když Baden Powell psal r. 1907 své nedostižné dílo „Scouting for Boys“.

Ptáme se: Jak pochodí dnes skaut-rytíř, gentleman, bude-li uplatňovat jeho příkaz: „Konej to, co je na prospěch druhým, nikoli to, co je jen na prospěch tobě.“? Bude-li se snažit opravdu plnit tento příkaz, čeká jej těžký boj. A právě ti nejlepší a nejobětavější skauti pocítí jej nejbolestněji: Nejsou chápáni. Nevěří se v jejich idealismus. Jsou záměrně zesměšňováni, jsou i nenáviděni a potíráni, neboť zlí lidé vidí v nich nebezpečí pro sebe. A tak se stává, že poctivý, pravý skaut platí často svým zdravím, štěstím svým i svých milých a jejich dobré skutky a činy stávají se jim ne požehnáním, ale kletbou. A bojů bez konce, nezdarů i chvil plných úzkosti dočká se skautský idealista, pracující v pravém skautském duchu...

Je naším úmyslem a smyslem naší práce připravit takový těžký život právě našim nejlepším odchovancům?

(Antonín Benjamin Svojsík, Vůdce – orgán Svazu skautů a skautek republiky ČSL 1-2/1937)

Půjde to všechno, ale ne snadno a ne rychle, také ne najednou, nýbrž zvolna s překážkami, s pomluvami, s klepy, snad i s nactiutrháním, s krajními finančními potížemi, opětovnými upomínkami věřitelů, se sžíravou kritikou lidí, kteří by vlastně byli povinni, aby první přiložili ruku k dílu atd. – jak to všechno musí být tak a ne jinak v tomto slzavém údolí.

(František Nosek: dopis předsedovi SKM na Příbyslavsku Janu Duškovi)

Sociální pomocný fond pro studenty

Dr. Nosek, který jako senior spolku řídí sociální kroužek, navrhuje a vypracovává stanovy studentského pomocného fondu. Stanovy ukazují na jeho opravdovost, reálné myšlení a cílevědomost. Výpomoci nemají mít povahu daru, ale bezúročné půjčky, která má být splácena, když dlužník dosáhne dostatečného existenčního zajištění.

Plán tu byl, ale kde vzít peníze? Dr. Nosek doslova žebral u prominentních osob, v kruzích šlechtických a církevních. Ale mnoho toho nedostal. Konečně získal pro svoji myšlenku strahovského opata Methoda Zavorala a s jeho pomocí byl vytvořen u Zemské rady katolíků studentský sociální fond na zásadách Noskových stanov a začal plnit své poslání.

Družina sv. Kláry

Mnoho starých žen, opuštěných dětmi, potřebovalo útulek pro poslední dny života. Tak po úmorné práci vznikly domovy sv. Kláry v Litomyšli, Nasavrkách, Březnici, Kbelích u Prahy, Hostomicích pod Brdy.

Jistě se vynoří otázka, proč zakládal tyto ústavy, proč to nepřenechal kompetentním církevním kruhům? Vždyť na církevních statcích byla k tomu příležitost. Ty ale sloužily necírkevním účelům.

(vše Josef a Antonín Novák)

Prázdninové kolonie

Pro městskou mládež, hlavně tu, která vyrůstala v pověstných vlhkých podzemních bytech, začal zřizovat prázdninové kolonie pro mládež. Byly zřízeny ve Dvorku u Příbyslavi, v Jilovicích u Třeboně a ve Skalici u Litoměřic

Lidové peněžnictví

František Nosek buduje všude urychleně svoje vlastní ústavy. Byla založena „ústřední záložna lidová“ v Praze jako centrála pro lidové záložny a kampeličky.

Budeme systematicky poučovat a přesvědčovat své stoupence, že je věcně nesprávné a morálně povážlivé nosit munici do cizích baterií, ze kterých se střílí do našich vlastních pozic. U nás není žádné adorace zlatého telete, ale hmotné prostředky hospodářské musejí jako všechno ostatní sloužit vyšším kulturním cílům. Tuto devizu chápou naši družstevní přátelé tím spíše, učiní-li se jim jasným, že nepřinášejí vůbec žádnou osobní oběť, svěří-li svůj majetek naší správě, poněvadž úrok dostávají podle obecně platných norem jako kdekoliv jinde. A také celková bezpečnost vkladů u nás není horší.

Když dr. Nosek umíral, byla lidových záložen už plná stovka. Dr. Nosek dává těmto peněžním ústavům do vínku krásné heslo: „Vkladatelům jistota, dlužníkům mírný úrok a z čistého zisku také něco Pánu Bohu.“ Když byl připraven leták na naši družstevní obec záložen, kdosi navrhoval, aby se udala vyšší kapacita podniku. Dr. Nosek ostře odmítl jakoukoli nadsázku.

(Antonín Novák a citace Františka Noska)

Mládež

O mládež se celkem nikdo nestaral. Byly ovšem výjimky: někteří horliví kněží v duchovní správě, několik obětavých katechetů na měšťanských a středních školách, ale to byly opravdu jen výjimky. Teprve za války uvolňuje pražský arcibiskup hrabě Huyn čilého žižkovského kaplana Václava Chlumského, jednoho z nejdůvěrnějších přátel dr. Noska, aby pracoval jako sekretář v nově organizovaném Sdružení katolické mládeže (SKM). S jeho vytvořením pomáhali členové České ligy akademické. Antonín Novák se stal prvním předsedou tohoto Zemského sdružení. Dr. Nosek nezůstává stranou a v pozdějších letech po válce věnoval mládeži více než všichni katoličtí politici dohromady

(Antonín Novák: Životopis)

Milý příteli! Vidiš před sebou sv. Jana: král naléhá, nutí k přestoupení zákona Božího, radí k mrzkosti, svádí, slibuje i hrozí. Všechno marno. Jan zůstává pevný. A co ty? Nechvěješ se jako osika, když mocní tohoto světa stáhnou nad tebou obočí? A nemusí to být ani velcí páni, aby se tvoje hrdinství sesypalo jako hromádka z popela dohořelé slámy. Stačí, když Francek sousedů, takové pochybné individuum, udělá v hospodě při kartách na tebe nepodařený vtíp, že tě máma nepustí ani na sklenici piva a že jsi pod pantoflem, nebo zase že jsi mamčin mazánek a držíš s jí za sukně – jestlipak se hned neomlouváš a nebráníš, že tomu tak není a že jsi vlastně pánem? Co tě k tomu vede, ne-li bleďý strach před světem? Roztrhni ta potupná pouta a vrhni je daleko od sebe. A protože někomu sloužit musíš – buď Bohu, nebo ďáblu – vezmi na sebe tu blahoslavenou porobu synů Božích, nad níž nic sladšího není.

(František Nosek: leták ke svátku sv. Jana Nepomuckého)

Principy činnosti pro společnost:

- 1) Nespoléhat na stát (a tím méně na trh), nýbrž budovat občanskou společnost (=spojoovat se ke společnému dílu)
- 2) Chudoba je nejen záležitost ekonomická a společenská, ale mravní: vede k devastaci člověka; neplatí při tom, že každý si za svou chudobu může
- 3) Pomáhat druhým také podstatně znamená zapojovat je do aktivní péče o vlastní život
- 4) Pro zdravý život společenství je třeba zdravé zacházení s penězi
- 5) O mládež je třeba pečovat a podporovat ji ve službě a odvaze

Církev

Pokud jde o Vaše smutné zkušenosti namnoze i s našimi lidmi, o kterých byste se jaksí přirozeně mohl domnívat, že se přece budou snažit, aby byli trochu slušní, tu prosím, abyste si uvědomil, že to právě je jedna z nejtěžších zkoušek života. Vím, jak to bolí. Nic si z toho nedělejte, mně se nedařilo o nic lépe, nežli jsem se těžce prokousal k poznání, že všechny ty obtíže, o kterých se zmiňujete, patří k lidskému životu tak organicky, jako spánek, jídlo, bolest, slzy a smrt.

(František Nosek: dopis předsedovi SKM na Příbyslavsku Janu Duškovi)

Svatý Otče Františku,

*opustili jsme Tě, nechápeme Tvého ducha! I nejhorlivější mezi námi dnes hledají dokonalost Tvého následování a účelu řádu ve **vnějších** věcech: Myslí, že pouhá návštěva chóru je měřítkem dobrého řeholníka. Mluví o rozdílu doby Tvé a dnešní, mluví o varování se světa a styku se ženami a zachovávání klauzury pod záminkou čistoty a přikrývají tím svou lenost!*

Říkají, že dávají špatný příklad ti, kteří nejsou včas u jídla, včas v chóru, že na ně spadá kletba a hřích – ale nevidí ve své pohodlné dokonalosti, že ve Tvé řeholi se mluví výsostně

- *o sv. Chudobě (a soudí se o fundace a pomocí advokátů vymáhají poplatky, staví a milují velké domy, mrhají penězi na své svaté libůstky)*
- *o duchu modlitby (a nahrazují ji mechanikou chóru a růženců)*
- *o povinnosti práce (a celé dny zůstávají u milované četby)*
- *o lásce bratrské, přesahující lásku mateřskou (a jednají krutě a nelítostně s bratřími)*
- *o poslušnosti (ale používají ji jako biče pro jiné)*
- *o svatém Evangelii (a čtou zábavnou beletrii)!*

Ó, svatý Františku,

Smiluj se, navrať nám svého ducha, ducha, ducha!!! Budeme-li ho mít, budeme zachovávat vše, vše, vše, vnější i vnitřní. Nebudeme-li ho mít, zakryjeme vnějšími úkony svou lenost, sebelásku, tvrdost!

Dej nám nade vše EVANGELIUM A KŘÍŽ, chudobu přísnou a neformální, lásku něžnou a chápající. Pak budeme tím, čím jsi nás chtěl mít. Jinak zkazíme, zničíme Tvého ducha i Tvé touhy – zrazujeme je!

Jan Evangelista Urban: Co není v Memoriale (str. 6 až 8)

Co se týče České ligy akademické, jejímž jsem byl šest let duchovním rádcem, viděl jsem a těžce nesl organizační a formalistické a prestižní zatížení jejích členů, které jsem těžce zmáhal a hleděl zvnitřnit, ale nemohl. Jen to je mi útěchou, že osobně zůstalo několik vážných katolických mužů pro budoucnost sloupy víry v naší vlasti...

(Jan E. Urban: Memoriale)

Třetí řád (františkánský) byl u nás dost v pohrdání – nejen u světských kněží a oduševnělých laiků, ale i prauboze u františkánů (mezi nimi se jim říkalo „báby“), takže byl v hlubokém úpadku. Jen proto jsem přijal jeho vedení v Praze, že jsem měl k této obci vlastní vztah a nikdo jiný to nechtěl dělat – a současně mně to pomáhalo udržet své studium na fakultě filosofické, ač jsem musel dojíždět k němu z Kadaně, protože přece jen tak byl objektivní důvod, abych jezdil do Prahy.

(Jan E. Urban: Memoriale)

Burcoval třetí řád z dosavadního mylného mínění, že má sloužit pouze osobnímu posvěcení, k vědomí osobní zodpovědnosti za spásu bližních.

(Sestra Jana: Co není v Memoriale)

Jednou přišel k panu ministrovi s nějakou prosbou důstojný otec. Průbojný duch, energie a sebevědomí nadaného státníka vrhaly mladého kněze zdánlivě do stínu. Ale rozmluva přešla na pole náboženské a trvala asi dvě hodiny. Výsledek byl, že pan ministr prosil o schůzku. Uskutečnila se ve františkánském klášteře. Chodili spolu po zahradě snad pět hodin. Pan ministr se svěřil se svými nejvnitřnějšími záležitostmi, žádal o radu a nakonec prosil, aby se důstojný otec stal jeho duchovním vůdcem. Byl jím až do jeho smrti.

(Sestra Jana: Co není v Memoriale)

Jedním z důležitých životních kladů je i můj vztah k doktoru Noskovi a jeho rodině, ale hlavně k jeho dílu. Poznal jsem ho jako ministra vnitra v roce 1925. Jen krátce, ale později, asi za rok, již blíž při audienci ve zcela jiné záležitosti, kdy mne zachytil a skrze našeho guardiána určil pro založení kaple a péči o ní na Spořilově. Z toho se stala velká akce zakládání kostelů na pražské periferii, která mu vynesla mnoho, přemnoho trpkostí a žádnou slávu a velikou odměnu v nebesích.

Byl jsem jeho zpovědníkem od roku 1929 do konce jeho života i celé jeho bolestné rodiny. Jen já asi vím – snad krom jeho přítele pana doktora Josefa Nováka – kolik zkusil i kolik vykonal. Nemohu se zde mnoho o něm rozepisovat, ale patří sem vyznání mého naprostého přesvědčení o velikosti jeho inteligence, víry, ducha a ctnosti. Hlavně té, kterou mu mnozí upírali – totiž pokory.

(Jan E. Urban: Memoriale a Co není v Memoriale)

Když po zničení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí (3. 11. 1918) zabývali se mnozí katolíci myšlenkou obnovit tuto mariánskou sochu a začali sbírat na tento účel příspěvky, řekl biskup Podlaha, že by bylo účelnější postavit na pražské periferii tolik kostelů, kolik hvězd měla koruna Bohorodičky.

Této myšlenky se chopil dr. Nosek. Důležité bylo zajistit včas pozemky pro stavbu kostelů. Nechtěl nic dělat bez souhlasu církevních kruhů. Získal pro tuto myšlenku velmistra řádu křižovníků dr. Josefa Vlasáka a založil „Dílo blahoslavené Anežky Přemyslovny“, aby mohl sbírat peníze na tento účel. Původně měl plán celostátní. Převratem r. 1918 padlo patronátní právo, aspoň pokud jde o povinnosti. Feudálové byli pozemkovou reformou ochuzeni a státní správa neměla zájem na převzetí závazků. Práva si ovšem ponechala a uplatňovala výsadu spolurozhodovat o obsazování některých far. Jen ministerstvo zemědělství obsazovalo 130 far.

A venkovské kostely chátraly, protože věřící žili v přesvědčení, že je to věc pánů, jak tomu bylo dříve. Socialisté již dovedli hodit mezi lidi heslo, že církev je bohatá a může si kostely postavit sama. Nikdo jim neřekl, že výnos církevních statků je nevalný a kromě toho stát si osoboval právo zasahovat do distribuce církevního majetku.

Proto církevní úřady bránily dát svolení ke stavbě, nebyla-li zajištěna sbírkami tři čtvrtina projektovaného nákladu. Tím méně se konsistoř starala, aby pro budoucí kostel a fary bylo zajištěno stavební místo. Nosek snil o založení peněžního ústavu, který by se věnoval tomuto účelu. Projekt se neuskutečnil. Některé církevní kruhy, nezúčastněné na chystaném díle, začaly šířit obavy, že smělý plán Noskův by mohl poškodit katolictví, jako krach svatováclavské záložny. Tyto obavy převládly a pražský arcibiskup chrámovou akci „Dílo blahoslavené Anežky Přemyslovny“ zakázal. Když dr. Nosek vysvětloval v obsáhlém přípisu nezávadnost celé této finanční akce, byl odmítnut briskně třemi řádky s pohrůzkou sankce, když neuposlechne. Dr. Nosek se pokorně podřídil. Ale pro budování stánků Božích pracoval dál.

Jeho zásluhou byl vybudován františkánský kostel bl. Anežky na Spořilově. Podobným způsobem byla zřízena kaple ve Kbelích u Prahy. Obnovena byla kaple sv. Kláry v Tróji, postaven srubový kostel v Krči a krásný kostel sv. Jana Nepomuckého v Košířích. Později byl vybudován nový kostel Panny Marie ve Lhotce. Ještě dva kostely vyrostly bez Noskovy přímé iniciativy. Je to kostel sv. Terezie Ježíšovy v Kobylisích, který spolu s ústavem salesiánským byl postaven na pozemku získaném včas dr. Noskem, a kostel Krista Krále ve Vysočanech.

Antonín Novák: Životopis

Legio Angelica jsem opustil jen pod nátlakem alternativy: Bud' opustíte klášter a zůstanete si u Legio, nebo zanecháte Legio a budete se věnovat klášteru. Poslechl jsem po krutém vnitřním zápase. Zanechal jsem Legio v důvěře, že jsem ve Vás našel dobrého přítele, u něhož bude Legio v dobrých rukou. Máte pro Legio dobré ruce, jen co je pravda. Ale musíte stále a stále ubližovat mně?

Method Klement svému nástupci (citováno podle Legio Angelica a Method Klement)

I v současných strastech se musíme semknout jako děti blahoslavené Anežky, zřící se pohodlí, jako se ho zřekla i ona, a v trpícím bližním vidět trpícího Krista – jako ho ona dokázala vidět. Nechť takový život dává svědectví všem, že jenom duch sv. Františka je tím, co může proti současnému barbarství bolševismu vztyčiti vítězné znamení kříže na věžích křesťanských chrámů a zbudovat sídlo živého Boha v lidských srdcích.

(František Nosek: Provolání ke stavbě chrámu blahoslavené Anežky České na Spořilově)

V minulosti by člověk těžko hledal v projevech církve (obřadech, osobách, společnostech) tvář chudého a pokorného Krista. Církev se až příliš jevila – ba chtěla jevit – jako mocná a požehnaná na majetku. Svůj majetek mocně hájila, zajišťovala a rozmnožovala. Církev v tom viděla svou čest i možnosti šířit Kristovu víru...a my Češi jsme na to zvlášť citliví...“

Principy ve vztahu k církvi:

- brát vážně, že je plná hříšníků a navzdory tomu ji milovat
- ústrky a nepochopení překonávat trpělivostí a důvěrou v Boha
- umět těžit ze svátostné služby církve
- nebýt sám, ale mít blízké přátele

Zdroje Noskova života

Iluzí je, když se vidí život a svět od Tebe oddělený, Věčný. Naopak jen ve vědomí Tvé Absolutní přítomnosti a Tvé stálé působnosti se poodhaluje více pravdivě skutečnost. Pokud ze smilování Boží milosti máme skutečnou víru, tedy reálné vědomí Božství, pak právě toto vědomí má primát ve vidění života a světa a jen tak – byť částečně, ale neomylně – rozumíme dění.

(Jan E. Urban: Memoriale)

Bratr František Lev Nosek se nestal tak dokonale duchovním mužem najednou. Nikterak neubližme jeho památce, přiznáme-li, že v mladších letech měl mnohé rysy povahy, které kazily jeho práci i jeho duchovní život: prudkost a netrpělivost v jednání s lidmi, kteří rychle nechápali jeho myšlenky, kteří se ochotně nepodrobovali jeho úsudkům, byla značná. Třebaže se vždycky snažil jít přímou cestou Božích příkázání, a byl v tom neúprosně důsledný, přece právě ve způsobu, jak to prováděl, bylo mnoho nedokonalého a příliš lidského. Nechtěl pochopit, že jiní lidé, ačkoliv vědí, že nesmí například užívat nepravdivá tvrzení, přece je užívají a dokonce si to ani neuvědomují. Nechápal, že mohou být lidé, kteří hlásají křesťanský zákon, a přitom ve skutečnosti hledají vlastní zisk a čest – a že se jim to musí prominout, protože jsou prosyceni tímto smýšlením po vzoru svého okolí, takže to sami ani nepozorují. Velice přísný byl na pomlouvače a ty, kteří zneužívali katolické víry pro své cíle. Ale ve všem tom právě nerozlišoval věc samu od způsobu – a tak prudkostí v jednání poškodil někdy i věc samu.

(Jan E. Urban: Řeč na pohřbu Františka Noska)

František Nosek je osobností plně náboženskou. Toto jádro jeho bytosti neznamená jednostrannost ani výlučnost: znamená, že u něho bylo náboženství celistvým a skutečným poměrem k Bohu, který vnikal do všech fází jeho myšlení a jednání a který byl poslední příčinou, pohnutkou, pramenem, cílem jeho osobnosti ...

Jeho život byl stálým laickým apoštolátem a typickým vzorem laického apoštola pro každého věřícího muže. Především nerozlišoval mezi civilním životem a mezi náboženskou činností. Mnohý totiž, snad většina katolických pracovníků, chová se, obvykle musí se chovat ve svém civilním povolání zcela indiferentně, mnohý, ač by mohl, nemyslí vůbec na Boží zájmy ve svém povinném zaměstnání a věnuje této náboženské činnosti druhou část svého života, volný čas. Tím vlastně žije dvojím životem: jedním zcela přirozeným, z něhož je činnost pro Boha zcela vyloučena, druhým výslovně náboženským, který je zase odloučen od skutečného života přirozeného. Živé vědomí skutečných Božích práv na celý život působilo u dr. Noska, že mu celý život byl příležitostí pro šíření zájmů Božích. Tak dovedl úplně samozřejmě mluvit s některým úředníkem nebo zaměstnancem, projednávat nějakou peněžní záležitost a přitom mezi řečí prohodit nějaké slovo povzbuzení, napomenutí, obrátit myšlenky na záležitosti mravní apod. Tím vlastně převáděl morální teorie do skutečného života...

(Jan Ev. Urban OFM: Úvodní stať ze sborníku „Dr. Nosek mladým“)

Přátelé, jsme zde křesťané a jako křesťané se denně modlíme Otče nás a v něm také „Bud' vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi.“ A jestliže se tak modlíme upřímně, musíme si přát, aby tato vůle Boží se tady plnila, tj. abychom my ji tady plnili a zde ji poslouchali. Proto jsem také poslechl této vůle Boží, když Pán Bůh chtěl, abych mu odevzdal své dítě. Nebojím se o jeho spasení. Odešlo do lepšího života, než bych mu já mohl dát zde. A já si nepřeji nic vroucnější, než abych takto já a my všichni zde přítomní mohli odejít z tohoto života ta zbožně, krásně a čistě, jako nevinné dítě.

(František Nosek: *Služebník Boží ministr Dr. Fr. Nosek* (s. 16-17))

Celá síla náboženského života se projeví teprve v tom okamžiku, když se stane svatá pravda zažitou skutečností: když Bůh není už jen myšlenkou, ale je v nás i kolem nás – ještě reálněji než všechno co vidíme a vnímáme. A to zcela nezávisle na našem poznání a vědomí. A právě toto je jádrem života doktora Františka Noska. Nemohl „odsunout“ Boha někam stranou, jako to běžně děláme s různými myšlenkami, protože Jej zažíval jako skutečnou Přítomnost.

Proto si také při uvažování a rozhodování o čemkoli vždy kladl otázku: Je to skutečnost, nebo jen nějaký obraz? A podle toho se ani v náboženském životě nedokázal nadchnout proto, co je jen příkrasou, lidskou potřebou či zvykem. A tak ani zde nemohl vystát vše, co nebylo tím, čím se jen dělalo.

Takový život – stále zahleděný na skutečnost – musel být ovšem plný mimořádné důvěry, v níž počítal s Boží pomocí právě tak určitě, jako s penězi. V této živé víře se nemusel zhroutit pod odchodem svého synáčka ani pod bolestnou nemocí své manželky. A stejně tak v této víře nemohl ani o věcech zdánlivě profánních – tedy politických či hospodářských – soudit tak, jak bylo jinak všude kolem něj běžné. Právě tato orientace na skutečnosti, založená v důvěře v Pravdu samu, byl jádrem jeho myšlení i jednání a podává vysvětlení k jeho někdy nepochopitelnému chápání věcí: proč byl někdy strohý a jindy až slabošsky ústupný, někdy prudký a jindy až nápadně mlčenlivý. Proč si nevšímal sebekrásnějších náboženských projevů a měl naopak smysl pro drobné práce osvětové. Hledal skutečnost a vyhýbal se zdání. A tak mohl soudit ne podle okolností a ohledů, nýbrž podle pravdivého stavu věcí.

(Jan E. Urban: Život č. 10/1935)

Tedy jeho ochota ke službě každé věci nebyla jen přátelstvím ani jen povinností natož snahou po oblibě nebo po dobrém příkladu a dokonce ani jen běžná křesťanská láska, ale vyrůstala jako z nejhlubšího kořene úplného dání se Bohu. Být dán Bohu znamená nebýt svým.

(Jan Ev. Urban OFM: Úvodní stať ze sborníku „Dr. Nosek mladým“)

Je potřeba, aby se o člověku neříkalo: je to matematik, je to kazatel, je to válečník, je to herec nebo je to právník – nýbrž aby se o něm mohlo říct: je to pravý muž.

(Blaise Pascal: Myšlenky 35 a 36)

František Nosek: Pravý muž, jehož život vtěloval lásku v pravdě.